

VALTIONEUVOSTON ASETUS TUESTA SUOMEN ELPYMIS- JA PALAUTUMISSUUNNITELMAN MUKAISILLE ENERGIAINVESTOINNEILLE VUOSINA 2022–2026

1. Tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus EU 2021/241 elpymis- ja palautumistukiväliseen perustamisesta, jäljempänä *RRF-asetus*, annettiin 12 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukiväliseen, jäljempänä myös *tukiväline*, tarkoituksena on tukea jäsenvaltioiden elpymistä Covid-19-kriisistä sekä puuttua Covid-19-kriisin kielteisiin vaikutuksiin ja seurauksiin unionissa. Tukiväline on jäsennelty kuuteen pilariin seuraavasti: vihreä siirtymä; digitaalinen muutos; älykäs, kestävä ja osallistava kasvu, mukaan lukien taloudellinen yhteenkuuluvuus, työpaikat, tuottavuus, kilpailukyky, tutkimus, kehittäminen ja innovointi, sekä toimivat sisämarkkinat, joilla on vahvoja pk-yrityksiä; sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus; terveys ja taloudellinen, sosiaalinen ja institutionaalinen palautumiskyky muun muassa kriisivasteen ja kriisivalmiuden parantamiseksi; ja seuraavalle sukupolvelle, lapsille ja nuorille, suunnatut toimintapolitiikat, kuten koulutus ja osaaminen. Saadakseen rahoitustukea jäsenvaltioiden tulee esittää kansallinen elpymis- ja palautussuunnitelma, joka neuvoston tulee hyväksyä. Tukiväliseen tavoitteena on antaa jäsenvaltioille rahoitustukea niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmissa esitettyjen uudistusten ja investointien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma toimitettiin komissiolle 27 päivänä toukokuuta 2021. Suunnitelma on osa Suomen kestävä kasvun ohjelmaa, jolla pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti tuetaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kasvua. Suomen kestävä kasvun ohjelma tukee laajasti Pariisin ilmastopöytäkirjan ja EU:n Green Dealin eli vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita ja sen eri osa-alueiden ja strategioiden toimeenpanoa sekä EU:n ja Suomen kunnianhimoisten hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamista. Suunnitelma jakautuu neljään pilariin seuraavasti: vihreä siirtymä; digitalisaatio; työllisyys; ja sosiaali- ja terveydenhuolto. Vihreän siirtymän pilari koostuu useasta eri osa-alueesta. Vihreän siirtymän pilarin osa-alueiden alla on tarkoitus suunnitelman mukaan tukea muun muassa energiainfrastruktuuri-investointeja, hukkalämmön talteenottoa, uutta energiategnologiaa, teollisuuden sähköistämishankkeita sekä vetyhankkeita.

2. Tavoitteet

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukainen energiaturvakehitys (jäljempänä *RRF-tukiohjelma*) liittyy hallitusohjelman jaksoon *Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi*. Tukiohjelman tavoitteena on edistää Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia energiainvestointi- ja energiainfrastruktuurihankkeita, joilla vähennetään Suomen kasvihuonekaasupäästöjä ja jotka tukevat Suomen hiilineutraalisuustavoitteita. Tavoitteena on myös vähentää uusiutuvan

energian ja uuden energiateknologian teknologisia ja taloudellisia riskejä muun muassa vetyhankkeissa ja uuden energiateknologian hankkeissa. Ei merkittävää haittaa –periaate on huomioitu tukiohjelman suunnittelussa.

3. Keskeiset ehdotukset

Valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla annettaisiin uusi valtioneuvoston asetus tuesta Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisille energiainvestoinneille vuosina 2022–2026. Asetus vastaisi sisällöltään hyvin pitkälti energiatuen myöntämiseen sovellettavaa voimassa olevaa energiatukiasetusta (VNA energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2018–2022 (1098/2017)). Asetuksessa säädettäisiin muun muassa tuettavista hankkeista, hyväksymisen edellytyksistä, tukitavoista ja hyväksyttävistä kustannuksista. Lisäksi asetuksessa vahvistettaisiin hankkeiden valmistumiseen ja raportointiin liittyviä määräaikoja, jotka perustuvat erityisesti RRF-asetuksessa ja Suomen elpymis- ja palautussuunnitelmassa asetettuihin määräaikoihin.

Tukea voitaisiin myöntää Suomen elpymis- ja palautussuunnitelmassa määritellyille energiainfrastruktuurihankkeille, uuden energiateknologian käyttöönottoon, vähähiilisen vedyn tuotantoon ja varastointiin, hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämistä sekä teollisuuden energiaprosessien sähköistämiseen ja vähähiilistämiseen.

Tuen myöntämisistä päättäisivät työ- ja elinkeinoministeriö sekä Innovaatorahoituskeskus Business Finland, jäljempänä *Rahoituskeskus*, asetuksessa asetettujen raja-arvojen perusteella. Lisäksi Rahoituskeskus päättäisi tuen myöntämisestä Euroopan yhteistä etua koskeville tärkeille (*Important Projects of Common European Interest (IPCEI)*) vetyhankkeille.

4. Ehdotetun asetuksen sisältö

1 §. Soveltamisala.

Tuen myöntämiseen sovelletaan yleislakina valtionavustuslakia, jonka 8 §:n nojalla voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä lain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä. Asetuksenantovaltuuden nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus energiainfrastruktuuria, uuden energiateknologian käyttöönottoa, vähähiilisen vedyn tuotantoa ja varastointia, hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä, teollisuuden prosessien sähköistämistä ja vähähiilistämistä koskevien hankkeiden tuen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä.

Lisäksi asetuksella säädetään myös tuen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä Euroopan yhteistä etua koskeville tärkeille vetyhankkeille, jäljempänä *IPCEI-hankkeet*. IPCEI-hankkeet liittyvät Suomen palautumis- ja elpymissuunnitelman vähähiilistä vetyä koskeviin investointeihin.

Asetuksen nojalla ei voitaisi myöntää tukea muille kuin edellä mainituille elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisille investoinneille ja IPCEI-hankkeille.

2 §. Määritelmät.

Pykälässä määriteltäisiin asetuksessa käytetyt keskeiset käsitteet.

Momentin 1 kohdassa säädettäisiin ei merkittävää haittaa -periaatteen määritelmästä. Määritelmä perustuu RRF-asetuksen 2 artiklan 6 kohtaan, jonka mukaan ei merkittävää haittaa -periaatteella tarkoitetaan sitä, että ei tueta eikä harjoiteta taloudellista toimintaa, joka aiheuttaa kestävästi sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852, jäljempänä *luokitusjärjestelmäasetus*, 17 artiklassa tarkoitettua merkittävää haittaa tapauksen mukaan mille tahansa ympäristötavoitteista. Luokitusjärjestelmäasetus määrittelee, mitä merkittävällä haitalla tarkoitetaan kuuden ympäristötavoitteen kannalta. Esimerkiksi luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan taloudellisen toiminnan katsotaan aiheuttavan merkittävää haittaa ilmastonmuutoksen hillinnälle, jos kyseinen toiminta aiheuttaa merkittäviä kasviuonekaasupäästöjä

Momentin 2 kohdan mukaan hiilidioksidin talteenotolla tarkoitettaisiin hiilidioksidin talteenottoa siten, että hiilidioksidi ei vapaudu ilmakehään.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin hiilidioksidin hyödyntämisen määritelmästä. Määritelmän mukaan sillä tarkoitettaisiin hiilidioksidin käyttöä tuotteen tai polttoaineen valmistuksessa.

Momentin 4 kohdan mukaan hukkalämmöllä tarkoitettaisiin teollisuus- tai sähköntuotantolaitoksissa tai palvelualalla sivutuotteena väistämättä syntyvää lämpöä, joka katoaa käyttämättömänä ilmaan tai veteen, jos sitä ei johdeta kaukolämmitys- tai jäähdytysjärjestelmään, jos on käytetty tai käytetään yhteistuotantoprosessia taikka jos yhteistuotanto ei ole mahdollista. Määritelmä vastaisi (EU) 2018/2001 uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (uudelleenlaadittu) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (jäljempänä *RED II –direktiivi*) 2 artiklan toisen alakohdan 9 alakohdan mukaista hukkalämmön määritelmää.

Uusiutuva energia määriteltäisiin 5 kohdassa viittaamalla uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 3 §:n 4 kohdassa tarkoitettuun uusiutuvaan energiaan. Kyseisen lainkohdan mukaan uusiutuvalla energialla tarkoitetaan tuuli- ja aurinkoenergiaa, geotermistä energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa ja biomassaa sekä kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua, joka ei ole peräisin fossiilisista lähteistä. Määritelmän sisältö perustuu RED II -direktiivissä säädettyyn.

Uusiutuvat polttoaineet määriteltäisiin momentin 6 kohdassa viittaamalla uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain (446/2007, jäljempänä *jakeluvelvoitelaki*) 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun uusiutuvien polttoaineiden määritelmään, jonka mukaan uusiutuvilla polttoaineilla tarkoitetaan biopolttoaineita, biokaasua ja muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita.

Momentin 7 kohdassa määriteltäisiin vähähiilinen vety. Vähähiilisellä vedyllä tarkoitettaisiin muusta kuin fossiilisesta aineesta valmistettua vetyä, kuten vedestä sähköä hyödyntäen tai tuotantoprosessien sivutuotteena valmistettua vetyä.

Momentin 8 mukaan biokaasulla tarkoitettaisiin biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain (393/2013, jäljempänä *kestävyyslaki*) 4 §:n 8 kohdassa tarkoitettu biokaasua. Biokaasulla tarkoitetaan biomassasta tuotettuja kaasumaisia polttoaineita.

Momentin 9 kohdan mukaan vähähiilisellä kaasulla tarkoitettaisiin vähähiilistä vetyä tai biokaasua.

3 §. Valtionapuviranomainen.

Valtionapuviranomaiseksi säädettäisiin työ- ja elinkeinoministeriö sekä Rahoituskeskus. Hakemukset jakautuisivat kahden viranomaisen kesken siten, että työ- ja elinkeinoministeriö päättäisi tuen myöntämisestä sellaisiin hankkeisiin, joiden hyväksyttävät kustannukset ylittävät 5 000 000 euroa tai hankkeisiin, joihin liittyy uutta teknologiaa ja joiden hyväksyttävät kustannukset ylittävät 1 000 000 euroa. Rahoituskeskus käsitelisi muut tukihakemukset. Lisäksi Rahoituskeskus päättäisi tuen myöntämisestä Euroopan yhteistä etua koskeville tärkeille vetyhankkeille, jotka on ilmoitettu Euroopan yhteistä etua koskevien tärkeiden hankkeiden hakumenettelyyn.

4 §. Tuen soveltuvuus Euroopan unionin sisämarkkinoille.

Asetuksen mukainen tuki on valtiontukea, johon sovelletaan EU:n valtiontukisääntelyä. Valtiontuet ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä myös *SEUT*) artiklan 107 kohdan 1 mukaan lähtökohtaisesti kiellettyjä. Artiklan 107 kohdissa 2 ja 3 määritellään kuitenkin poikkeukset, joiden nojalla tukitoimenpiteet voidaan hyväksyä. Kun valtiontuen kriteerit täyttyvät, tulee toimenpiteistä tehdä komissiolle valtiontuki-ilmoitus ennen tuen täytäntöönpanoa (ennakkoilmoitusmenettely). Ennakkoilmoitusta komissiolle ei vaadita, jos komissio on *SEUT*:n 108 artiklan 4 kohdan nojalla antamallaan asetuksella määrittänyt kyseisen tukimuodon sellaiseksi, että se voidaan vapauttaa ennakkoilmoitusmenettelystä ja tukijärjestelmä täyttää sille asetetut yleiset ja erityiset tuen myöntämisen edellytykset.

Pykälässä säädettäisiin tuen soveltuvuudesta Euroopan unionin sisämarkkinoille. Asetuksen mukaista tukiohjelmaa ei olisi tarkoitus hyväksyttää erikseen komissiolla, vaan pääsääntöisesti siihen sovelletaisiin kulloinkin voimassa olevaa *SEUT*:n 108 artiklan 4 kohdan nojalla annettua komission asetusta, joka tämän asetuksen antohetkellä on tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettu komission asetus (EU) N:o 651/2014, jäljempänä *ryhmäpoikkeusasetus*. Tarvittaessa komissiolta olisi kuitenkin saatava hyväksyntä yksittäisen tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille.

Pykälän 1 momentin mukaisesti tuen soveltuvuus sisämarkkinoille perustuisi kulloinkin voimassa olevaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 4 kohdan nojalla annettuun komission asetukseen. Tuen myöntämisessä olisi noudatettava ryhmäpoikkeusasetuksen yhteisiä säännöksiä koskevaa I lukua ja valvontaa koskevaa II lukua sekä ympäristönsuojeluun myönnettyä tukea koskevia III luvun 7 jakson säännöksistä joko 38 artiklaa (Investointituki energiatehokkuustoimenpiteisiin), 41 artiklaa (Investointituki uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian käytön edistämiseen), 46 artiklaa (Investointituki energiatehokkaaseen kaukolämmitykseen ja -jäähdytykseen) tai 48 artiklaa (Investointituki energiainfrastruktuurille). Voimassa olevan ryhmäpoikkeusasetuksen voimassaolo päättyy vuoden 2022 jälkeen, ja se tullaan korvaamaan uudella asetuksella, jota noudatettaisiin sen voimaantulosta tämän asetuksen nojalla myönnettävissä tuissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa ryhmäpoikkeusasetusta ei voida soveltaa. Tällöin tuen myöntäminen ja maksaminen edellyttäisi, että komissio hyväksyy kyseisen yksittäisen tuen sisämarkkinoille soveltuvaksi. Tuki voitaisiin tällöin kuitenkin myöntää ehdollisena. Ensinnäkin yksittäisen tuen myöntäminen edellyttäisi komission hyväksyntää, jos tuki ylittäisi ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetyn kyseistä tukimuotoa koskevan ilmoituskynnysarvon. Ilmoituskynnysarvoista säädetään voimassa olevan ryhmäpoikkeusasetuksen 1 luvun 4 artiklassa. Energiainvestointihankkeen ilmoituskynnysarvo on pääsääntöisesti 15 miljoonaa euroa yritystä ja investointihanketta kohden ase-

tuksessa erikseen määriteltyjä poikkeuksia lukuunottamatta (4 artikla s kohta). Energiainfrastruktuurihankkeiden osalta kyseinen ilmoituskynnysarvo on 50 miljoonaa euroa yritystä ja investointihanketta kohden. Jos tukea haetaan kaukolämmön tai kaukojäähdytyksen jakeluverkolle, kyseinen raja on kuitenkin 20 miljoonaa euroa yritystä ja investointihanketta kohden.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan komission hyväksyntä yksittäiselle tuelle vaadittaisiin myös, jos tuki ei kuuluisi ryhmäpoikkeusasetuksen tai myöhemmin sen korvaavan asetuksen soveltamisalaan. Lisäksi komission etukäteishyväksyntä vaadittaisiin, jos ryhmäpoikkeusasetuksessa ja myöhemmin sen korvaavassa asetuksessa säädetty tuen myöntämisen edellytykset tai tukimuotoa koskevat erityiset edellytykset eivät täyttyisi. Esimerkiksi jos tuki kohdistuisi jakeluvelvoitelain soveltamisalaan kuuluvan uusiutuvan polttoaineen tuotannon tai käytön edistämiseen liittyvään investointiin, tulisi se voimassa olevan ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan notifioida komissiolle.

Komissio arvioisi yksittäisen tuen soveltuvuuden sisämarkkinoille soveltaen vuoden 2022 alusta voimaan tulevaa komission tiedonantoa ”Suuntaviivat valtiontuesta ilmaston- ja ympäristönsuojelulle sekä energia-alalle” jäljempänä ympäristö- ja energiatuen suuntaviivat.

Pykälän 3 momentin mukaan tuen myöntäminen Euroopan yhteistä etua koskeville tärkeille vetyhankkeille edellyttäisi, että komissio on hyväksynyt hankkeen sisämarkkinoille soveltuvaksi.

Pykälän 3 momentin mukaan 2 ja 4 momentissa tarkoitettu tuki olisi kuitenkin mahdollista myöntää ehdollisena, kunnes komissio on hyväksynyt tuen soveltuvaksi sisämarkkinoille.

Investointituen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvän Euroopan unionin lainsäädännön noudattamisesta säädetään lisäksi valtionavustuslain 6 §:n 3 momentissa, 19 §:n 3 kohdassa ja 22 §:n 3 momentissa. Valtionavustuslain 6 §:n 3 momentin nojalla valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkisten tukien kanssa ylittää EU:n tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen tuen enimmäismäärää. Lain 19 §:n 3 kohdan nojalla valtionapuviranomainen voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen keskeytettäväksi, jos EU:n lainsäädännössä edellytetään maksamisen keskeyttämistä. Lain 22 §:n 3 momentin nojalla valtionapuviranomainen voi päätöksellään myös määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen takaisin perittäväksi, jos EU:n lainsäädännössä sitä edellytetään.

5 §. Tuettavat hankkeet.

Pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisiin energiainvestointihankkeisiin ja energiainfrastruktuurihankkeisiin, jotka valmistuvat viimeistään 30 kesäkuuta 2026. Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma mukaiset energiainvestoinnit jaoteltaisiin energiainvestointihankkeisiin ja energiainfrastruktuurihankkeisiin. Koska hankemuotojen hyväksyttävät kustannukset sekä hankkeisiin kohdistetut erityiset edellytykset poikkeavat toisistaan jonkun verran, käytetään asetuksessa kyseistä jaottelua. Jos ei ole erikseen säädetty, soveltuvat asetuksen säännökset kuitenkin molempiin hankemuotoihin. Tukea voitaisiin myöntää myös sellaiselle hankkeelle, joka sisältää molempia hankemuotoja.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan energiainvestointihanke voisi kohdistua uuden energiateknologian käyttöönottoon. Momentin 2 kohdan mukaan energiainvestointihanke voisi kohdistua vähähiilisen vedyn tuotantoon ja varastointiin. Tuella rahoitettaisiin vähähiilisen vedyn tuotanto- ja varastointiteknologioiden kaupalliseen skaalaukseen liittyviä investointeja. Lisäksi momentin 3 ja 4 koh-

tien mukaan energiainvestointihanke voisi siten kohdistua hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen tai teollisuuden energiaprosessien sähköistämiseen ja vähähiilistämiseen. Listaus vastaa Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman ensimmäisessä pilarissa energiajärjestelmän murrosta sekä vihreää ja digitaalista siirtymää tukevat teollisuuden uudistukset ja investoinnit koskevilla osa-alueilla kuvattuja hankkeita.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tukikelpoisista energiainfrastruktuurihankkeista. Momentin 1 kohdan mukaan energiainfrastruktuurihanke voisi kohdistua sähkön siirtoon ja jakeluun ja näihin liittyviin älykkäisiin ratkaisuihin, jotka liittyvät uusiutuvan energian, erityisesti tuulivoiman liittämiseen kantaverkkoon ja uusien innovatiivisten teknologioiden käyttöönottoon jakeluverkoissa. Jakeluverkolla tarkoitetaan sähkömarkkinalain (588/2013) 4 §:n 2 kohdan mukaista jakeluverkkoa ja 3 kohdan mukaista suurjännitteistä jakeluverkkoa. Pykälän 3 momentin 2 kohdan mukaan energiainfrahanke voisi kohdistua hukkalämmön ja uusiutuvan energian hyödyntämiseen ja siirtoon kaukolämmitysjärjestelmissä ja näihin liittyviin älykkäisiin ratkaisuihin. Pykälän 3 momentin 3 kohdan mukaan energiainfrahanke voisi kohdistua vähähiilisen kaasun siirtoon ja jakeluun sekä näihin liittyviin älykkäisiin ratkaisuihin. Listaus vastaa Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman ensimmäisessä pilarissa energiajärjestelmän murrosta sekä vihreää ja digitaalista siirtymää tukevat teollisuuden uudistukset ja investoinnit koskevilla osa-alueilla kuvattuja hankkeita.

Pykälän 4 momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää myös Euroopan yhteistä etua koskeviin tärkeisiin vetyhankkeisiin, joiden tukemisen Euroopan komissio on erillisen ilmoituksen perusteella hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuvaksi.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin hankkeista, joille ei voitaisi myöntää tukea. Momentin 1 kohdan mukaan tukea ei voisi myöntää sellaiselle energiatehokkuustoimenpiteelle, jonka tarkoituksena on varmistaa, että tuen saaja noudattaa jo hyväksytyjä unionin normeja, vaikka ne eivät olisi vielä voimassa. Kyseinen kohta perustuu ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan 2 kohdassa säädettyyn edellytykseen. Kohdat 2-5 perustuvat Euroopan komission linjaukseen, jonka tarkoituksena on varmistaa, että tukea myönnetään vain sellaisille hankkeille, jotka täyttävät teknisten ohjeiden (2021/ C 58/01) ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen ehdot. Momentin 2 kohdan mukaan tukea ei voisi myöntää fossiilisiin polttoaineisiin liittyvälle hankkeelle, mukaan lukien jatkokäyttö. Tukea voitaisiin kuitenkin myöntää sellaiseen maakaasua käyttävään sähkön- ja/ tai lämmöntuotannon sekä näihin kuuluvaan siirto- ja jakeluinfratruktuurin hankkeeseen, joka on ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen soveltamiseksi annettujen teknisten ohjeiden liitteessä III asetettujen ehtojen mukainen (2021/ C 58/01). Momentin 3 kohdan mukaan tukea ei voisi myöntää Euroopan unionin päästökauppajärjestelmän puitteissa toteutettaviin toimiin, joilla saavutettavat arvioidut kasvihuonekaasupäästöt eivät ole asi-aankuuluvia vertailuarvoja pienemmät. Tuetun toiminnan saavuttaessa arvioidut kasvihuonekaasupäästöt, jotka eivät ole merkittävästi asi-aankuuluvia vertailuarvoja pienemmät, olisi annettava selvitys syistä, miksi se ei ole mahdollista. Päästökauppajärjestelmän soveltamisalaan kuuluville toimintoille laaditut vertailuarvot päästöoikeuksien jakamiseksi maksutta määräytyvät komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2021/447 mukaisesti. Momentin 4 kohdan mukaan tukea ei voisi myöntää kaatopaikoille, jätteenpolttolaitoksiin ja mekaanisiin biologisiin käsittelylaitoksiin liittyviin toimiin. Tukea voitaisiin kuitenkin myöntää jätteenpolttolaitoksiin, jotka on tarkoitettu yksinomaan kierrätykseen kelpaamattoman vaarallisen jätteen käsittelyyn, ja olemassa oleviin laitoksiin, joissa toimenpiteet on tarkoitettu energiatehokkuuden lisäämiseen, jätteenkaasujen talteenottoon varastointia tai käyttöä varten, tai materiaalien talteenottoon tuhka- ja jätehuoneesta, edellyttäen, että kyseiset toimenpiteet eivät lisää laitosten jätteenkäsittelykapasiteettia tai pidennä laitosten käyttöikää. Asiasta olisi esitettävä näyttö laitostasolla. Edelleen 4 kohdan mukaan tukea voitaisiin kuitenkin myöntää myös olemassa

olevissa mekaanisissa biologisissa käsittelylaitoksissa toteutettaviin toimenpiteisiin, joilla on tarkoitus parantaa energiatehokkuutta tai asentaa jälkikäteen kierrätysjärjestelmä eroteltujen jätteiden kierrätykseen biojätteen kompostoimiseksi ja anaerobiseksi mädätykseksi, edellyttäen, että kyseiset toimenpiteet eivät lisää laitosten jätteenkäsittelykapasiteettia tai pidennä laitosten käyttöikää. Asiasta olisi esitettävä näyttö laitostasolla. Momentin 5 kohdan mukaan tukea ei voisi myöntää toimintaan, jossa jätteen pitkäaikainen hävittäminen voi aiheuttaa haittaa ympäristölle.

6 §. Tuen myöntämisen edellytykset.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin tuen myöntämisen edellytykseksi, että hanketta tai hankkeeseen sisältyvää uutta teknologiaa ei toteutettaisi ilman tukea. Keskeinen peruste valtiontuen myöntämiselle on tuen tarve, esimerkiksi hankkeen tai siihen sisältyvän uuden teknologian toteuttaminen ilman valtiontukea ei olisi taloudellisesti kannattavaa tai uuden teknologian käyttöönottoon liittyvä huomattava taloudellinen riski. Hankkeelle olisi mahdollista myöntää tukea ainoastaan, jos tuella on hankkeen käynnistävä vaikutus. Kun kyse on uudesta teknologiasta, tukea olisi mahdollista myöntää, jos tuella saadaan aikaan investointi uuteen teknologiaan.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että ennen tuen hakemista hankkeessa ei olisi tehty sellaista sitovaa investointipäätöstä, päälaitelausta tai päätöstä rakentamistyön aloittamisesta tai muuta sitoumusta, jonka jälkeen hankkeen peruuttaminen ei enää ilman merkittävää taloudellista menetystä olisi mahdollista. Koska Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisille investoinneille on asetettu sitova määräaika, tuen hakijoilla saattaa olla tarve tehdä valmistelevia töitä, kuten maatöitä, jo ennen päätöstä tuen myöntämisestä. Tuen hakijat tekisivät toimet kuitenkin omalla riskillään. Hankkeen aloittaminen hakemuksen jättämisen jälkeen katsotaan kuitenkin täyttävän EU:n valtiontukisääntelyn mukaiset käynnistävän vaikutuksen periaatteet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta 1 momentin 2 kohtaan. Tukea voitaisiin kuitenkin myöntää investointihankkeeseen sisältyvän uuden teknologian toteuttamiseen, energiatehokkuustoimenpiteelle tai muutoin rajatusti, jos hankkeeseen sisältyvää, tuella rahoitettavaa uuden teknologian osuutta, energiatehokkuustoimenpidettä tai muuta rajattua osuutta hankkeesta ei olisi käynnistetty 1 momentin 2 kohdan mukaisesti. Muilta osin hankkeen käynnistäminen ei olisi esteenä tuen myöntämiselle.

Pykälän 3 momentin mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi, että tuen saaja rahoittaa hankkeesta vähintään 25 prosenttia sellaisella rahoituksella, johon ei liity julkista tukea. Edellytystä ei kuitenkaan sovellettaisi kunnan tai sen pääosin omistaman yhteisön hankkeeseen siltä osin kuin kyse on kunnan myöntämästä rahoituksesta.

Pykälän 4 momentissa asetettaisiin myös tietyille investoinneille lisäedellytyksiä tuen myöntämiselle. Momentin 1 kohdan mukaan uusiutuvien polttoaineiden tuotantoa tai käyttöä koskevassa energiainvestointihankkeessa tuen myöntämisen edellytyksenä olisi myös, että investoinnin tarkoituksena on tuottaa kestävyyslain nojalla kestävyyskriteerien mukaisiksi osoitettuja uusiutuvia polttoaineita. Momentin 2 kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että teollisuuden sähköistämistä koskevassa hankkeessa saavutetaan keskimäärin vähintään 30 prosentin vähennys suorissa ja epäsuorissa kasvihuonekaasupäästöissä verrattuna aikaisempiin päästöihin.

Pykälän 5 momentin mukaan tukea voitaisiin lisäksi myöntää ainoastaan sellaiselle hankkeelle, jossa noudatetaan ei merkittävä haittaa – periaatetta. Vaatimus perustuu RRF-asetuksen 5 artiklaan, jonka

mukaan tukivälineestä tuetaan ainoastaan sellaisia hankkeita, joissa noudatetaan ”ei merkittävää haittaa” – periaatetta. Ehdon täyttymisen arvioinnissa sovellettaisiin lisäksi komission tiedonantoa ”teknisistä ohjeista ”ei merkittävää haittaa” –periaatteen soveltamiseksi elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaisesti (2021/C 58/01)”. Ollakseen ei merkittävää haittaa –periaatteen mukainen hankkeen tulisi lisäksi olla EU:n ja kansallisen lainsäädännön mukainen.

7 §. Tuen saaja.

Pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää yritykselle, kunnalle ja muulle yhteisölle.

Pykälän 2 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan tukea ei myönnettäisi organisaatiolle, jonka toiminta rahoitetaan valtion talousarviosta, eikä valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) tarkoitettuun taloushallinto-organisaatioon kuuluville virastoille, laitoksille ja muille toimielimille. Tukea ei myöskään myönnettäisi 3 kohdan mukaan valtionosuutta saavalle perustamishankkeen toteuttajalle.

Pykälän 2 momentin 4 kohdan mukaan tukea ei myönnettäisi asunto-osaakeyhtiölle, asuinkiinteistölle tai maataloille taikka näiden yhteyteen toteutettavalle hankkeelle. Tuen myöntäminen olisi kuitenkin mahdollista sellaiselle maatalan yhteydessä toteutettavalle hankkeelle, jossa tuettava energia käytetään maatalouden tuotantotoiminnan ulkopuolella.

Pykälän 2 momentin 5 kohdan mukaan tukea ei voitaisi myöskään myöntää Euroopan unionin valtiotukisääntelyssä tarkoitettulle vaikeuksissa yritykselle. Rajoitus perustuu tällä hetkellä voimassa olevaan ryhmäpoikkeusasetukseen. Vaikeuksissa oleva yritys on tarkemmin määritelty ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa.

Pykälän 2 momentin 6 kohdan mukaan tukea ei olisi mahdollista myöntää yhteisölle, joka on joutunut ulosottotoimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin tai yrityksen saneerausesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitettuun saneerausmenettelyyn. Tällaisella yrityksellä ei voida katsoa olevan edellytyksiä toteuttaa hanketta.

8 §. Tuen enimmäismäärä.

Pykälässä säädettäisiin hyväksyttävien kustannusten perusteella laskettavasta tuen enimmäismäärästä.

Pykälän 1 momentin mukaan myönnettävän tuen osuus hyväksyttävistä kustannuksista olisi 5 §:n 2 momentin mukaisessa energiainvestointihankkeessa ja 5 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisessa kaukolämmitysjärjestelmää koskevassa energiainfrastruktuurihankkeessa sekä ja 5 §:n 4 momentin mukaisessa IPCEI-hankkeessa enintään 45 prosenttia. Jos kyse olisi energiatehokkuustoimenpiteestä, tuen osuus hyväksyttävistä kustannuksista on kuitenkin enintään 30 prosenttia. Jos kyse olisi 5 §:n 3 momentin 1 ja 3 kohdan mukaisesta energiainfrastruktuurihankkeesta, tuen osuus hyväksyttävistä kustannuksista on enintään 50 prosenttia. Tuen myöntäminen ja yksittäisen myönnettävän tuen tuki-intensiteetti perustuvat aina tapauskohtaiseen harkintaan. Lisäksi on otettava huomioon ryhmäpoikkeusasetuksen mukaiset tuki-intensiteettejä koskevat rajoitukset tai, jos ympäristö- ja energiatuen suuntaviivoja sovelletaan ryhmäpoikkeusasetuksen sijasta, mainittujen suuntaviivojen mukaiset rajoitukset enimmäisprosenttimääriä harkittaessa.

9 §. Tukihakemus.

Pykälässä säädettäisiin tuen hakemisesta ja hakemuksen sisällöstä.

Pykälän 1 momentin mukaan tukihakemus olisi toimitettava Innovaatorahoituskeskus Business Finlandille, jolla on käytössään sähköinen asiointipalvelu. Innovaatorahoituskeskus Business Finland siirtäisi hakemukset työ- ja elinkeinoministeriön käsiteltäväksi 3 §:n mukaisen työjaon perusteella.

Pykälän 2 momentin mukana tuen hakijan olisi esitettävä asian arvioimiseksi ja ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, mitä tietoja ja sen liitteissä tulisi ainakin esittää. Tukihakemuksessa tulisi esittää pykälän 3 momentin mukaan hakijan virallinen nimi, osoite, sähköpostiosoite, yritys- ja yhteisötunnus sekä yrityksen koko, hankkeen ensisijainen 5 §:ssä tarkoitettu kohde, kuvaus hankkeesta ja sen toteuttamissuunnitelma ja –aikataulu. Hankekuvauksessa tulisi olla tieto esimerkiksi uusiutuvan energian tuotantokapasiteetista ja teollisuuden energiaprosessin sähköistämistä koskevien hankkeiden osalta muun muassa tieto primäärienergian säästöstä. Lisäksi tukihakemuksessa tulisi myös esittää arvio hankkeen energiataloudellisista vaikutuksista, kasvihuonekaasupäästövaikutuksista ja muista merkityksellisistä ympäristövaikutuksista sekä työllisyysvaikutuksista ja muista vaikutuksista, hankkeen eritelty kustannusarvio ja hankkeen rahoitussuunnitelma, vähimmäistukimäärä, joka arvioidaan tarvittavan hankkeen käynnistämiseen, ja tätä koskevat perustelut. Tukihakemukseen olisi liitettävä hankkeen kannattavuuslaskelma ilman tukea ja tuki mukaan laskevien, selvitys hankkeeseen haetuista ja myönnettyistä muista julkisista tuista mukaan lukien Euroopan unionin myöntämät tuet sekä selvitys siitä, että ei merkittävää haittaa –periaate toteutuu hankkeessa.

Pykälän 4 momentin mukaan jos kyseessä olisi uutta teknologiaa hyödyntävä investointihanke, tulisi hakemuksessa ja sen liitteissä selvittää teknologian uutuusarvo ja riskit sekä siihen liittyvät hyödyntämismahdollisuudet ja siitä aiheutuvat lisäkustannukset vastaavaa tavanomaista teknologian hyödyntävään hankkeeseen verrattuna. Uudella teknologialla tarkoitetaan sellaisia uudenlaisia ratkaisuja, joita ei ole Suomessa laajasti kokeiltu. Tyypillisesti kyse on ensimmäisestä tai ensimmäisistä demonstraatiolaitoksista. Uuden teknologian käyttöönottoon liittyy yleensä vastaavaan tavanomaisen teknologian hankkeeseen nähden ylimääräisiä kustannuksia tai riskejä taikka molempia. Uuden teknologian hankkeilta voidaan edellyttää kolmannen osapuolen arviota teknologian uutuusarvosta.

Pykälän 5 momentin mukaan jos kyseessä on Euroopan yhteistä etua koskeva tärkeä vetyhanke, tulee hakemuksen sisältää kyseisessä menettelyssä edellytetyt tiedot.

10 §. Tukihakemusten vertailussa sovellettavat perusteet.

Pykälän mukaan valtionapuviranomainen päättäisi tuen myöntämisestä vertailemalla hankkeiden vaihtavuutta Suomen elpymis- ja palutumissuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Tukihakemuksen kokonaisarvioinnissa otettaisiin erityisesti huomioon hankkeiden energia- ja päästövaikutukset, kustannustehokkuus, toteutettavuus, hankkeisiin sisältyvän teknologian uutuusarvo ja teknologian tai hankkeen monistettavuus sekä hankkeiden muut vaikutukset. Hakemusten keskinäinen vertailu tehtäisiin hankemuotokohtaisesti vireillä olevien hakemusten kesken.

11 §. Energiainvestointihankkeen hyväksyttävät kustannukset.

Pykälässä säädettäisiin energiainvestointihankkeiden hyväksyttävistä kustannuksista.

Pykälän 1 momentin mukaan energiainvestointihankkeen hyväksyttäviä kustannuksia olisivat määrältään kohtuulliset kustannukset, jotka aiheutuvat koneiden ja laitteiden hankinnasta ja asennuksesta, rakennusten kustannukset, sekä rakennusteknisistä töistä, rakennustöiden valvonnasta, verkonhaltijan

veloittamasta sähkön tai vähähiilisen kaasun tuotantoon kohdistuvasta liittymismaksusta ja rakennettavan kaukolämpölaitoksen kaukolämpöverkkoon liittämiseksi tarvittavan runkoputken rakentamisesta aiheutuvat kustannukset. Lisäksi hyväksyttäviä kustannuksia olisivat välittömästi investointiin liittyvien maa-alueiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset siltä osin kuin ne eivät ylittäisi kymmentä prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista sekä raivaus- ja maanrakennustöistä aiheutuvat kustannukset. Myös valmistelu- ja suunnittelukustannukset olisivat hyväksyttäviä kustannuksia siltä osin kuin ne eivät ylittäisi 20 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttäviä kustannuksia olisivat lisäksi investoinnin kohteena olleen omaisuuden käyttöönotosta ja käyttöönoton edellyttämästä käyttöhenkilökunnan koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Hyväksyttäviin kustannuksiin olisi mahdollista sisällyttää myös investoinnin seurannasta aiheutuvat kustannukset enintään vuoden ajalta investoinnin kohteena olleen omaisuuden käyttöönotosta, jos se olisi perusteltua hankkeeseen liittyvien erityispiirteiden vuoksi tai muusta erityisestä syystä.

Yksittäisessä tuen myöntämistä koskevassa päätöksessä ratkaistaisiin aina tapauskohtaisesti, miltä osin 1 momentissa mainitut kustannukset hyväksytään. Harkintavaltaa ohjaavat hallintolain (434/2003) 6 §:stä ilmenevät yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet. Ratkaisutoiminnan tulisi olla johdonmukaista siten, että harkinnan kohteena olevia tosiseikkoja arvioidaan samankaltaisissa tapauksissa samoin perustein.

Pykälän 2 momentin nojalla energiainvestointihankkeen hyväksyttäviä kustannuksia eivät olisi tuen saajan maksamat palkat, yleiskustannukset, edustusmenot, korot ja muut rahoituskustannukset, muut kuin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettut liittymismaksut, valtion maksuperustelakiin (150/1992) perustuvat maksut (esim. ympäristöluvasta perittävä maksu), kustannusvaraukset eivätkä tuen saajan matkakustannukset ja tuen saajan maksamat arvonlisäverot, vaikka ne liittyisivät välillisesti tai välittömästi 1 momentissa tarkoitettuihin hyväksyttäviin kustannuksiin. Arvonlisävero voitaisiin hyväksyä tietyin edellytyksin kustannuksiksi. Momentissa säädetyn poikkeuksen mukaan kustannukset voitaisiin kuitenkin hyväksyä arvonlisäveroineen, jos rahoituksen saaja ei ole arvonlisäverovelvollinen. Lisäksi kustannukset voitaisiin hyväksyä arvonlisäveroineen myös, jos ne liittyvät arvonlisäverottoon toimintaan ja maksettava arvonlisävero jää tuen saajan lopulliseksi kustannukseksi.

Tukiohjelman ensisijaisena tarkoituksena on tukea investointeja ja siten tuki kohdistetaan ensi sijassa investointikustannuksiin eli koneisiin ja laitteisiin sekä rakennuksiin. Valtaosa tukiohjelmalla tuettavista hankkeista tulee todennäköisesti olemaan kokoluokaltaan melko suuria ja siten palkkakustannusten osuus jäänee vähäiseksi. Palkkojen hyväksyminen edellyttää mm. tuntitason seurantaa ja erittelyä hankekohtaisesti. Siten jättämällä nämä kustannukset hyväksyttävien kustannusten ulkopuolelle, voidaan vähentää hallinnollista taakkaa niin tuen saajien kuin viranomaistenkin osalta. Tukimäärää harkittaessa voidaan kuitenkin ottaa huomioon investoinnin vaatimat kustannukset kokonaisuudessaan.

Pykälän 3 momentin mukaan, jos energiainvestointihanke rahoitettaisiin leasingilla, osamaksulla tai vastaavalla tavalla taikka toteutettaisiin energiatehokkuutta koskevan sopimuksen avulla, menoina voitaisiin hyväksyä enintään hankinnan ostohintaa vastaavat kustannukset, mutta ei hallinto-, rahoitus-, vakuutus-, korjaus-, huolto- tai muita vastaavia kustannuksia. Energiatehokkuutta koskevalla sopimuksella tarkoitetaan edunsaajan ja energian tuotannon tai käytön tehostamista edistävän toimenpiteen toteuttajan välistä sopimusta, jossa edunsaaja maksaa toimenpiteen toteuttajalle korvauksen sovittuun energiansäästötavoitteen mukaisesti (ks. myös energiatehokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2012/27/EU) 2 artiklan 27 kohdan määritelmä).

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tuen saajaan etuyhteydessä olevalta taholta tehtyjen hankintojen kustannusten hyväksyttävyyttä. Tällaiset hankinnat eivät olisi kiellettyjä, mutta niiden kustannuksia voitaisiin hyväksyä ainoastaan siltä osin kuin tuen saaja osoittaisi kustannusten vastaavan omakustannehintaa. Liiketoimen osapuolten katsotaan olevan etuyhteydessä toisiinsa, jos toinen pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa taikka kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta liiketoimen molemmissa osapuolissa. Määritelmä vastaa IAS 24 –standardin mukaista lähipiirimääritelmää ja se on tarkoitettu tulkittavaksi yhteneväisesti standardin kanssa. Lähipiirisuhde syntyy joko määräysvallan perusteella tai taloutta ja liiketoimintaa koskevan huomattavan vaikutusvallan perusteella.

12 §. Energiainfrastruktuurihankkeen hyväksyttävät kustannukset.

Pykälässä säädettäisiin energiainfrastruktuurihankkeiden hyväksyttävistä kustannuksista.

Pykälän 1 momentin mukaan energiainfrastruktuurihankkeen hyväksyttäviä kustannuksia olisivat määrältään kohtuulliset kustannukset, jotka aiheutuvat siirto- ja jakeluverkkoon ja kaukolämpöjärjestelmään kuuluvien komponenttien, koneiden, laitteiden ja tietojärjestelmien hankinnasta ja asennuksesta, rakennusten kustannukset sekä rakennusteknisistä töistä ja rakennustöiden valvonnasta aiheutuvat kustannukset. Komponenteilla tarkoitettaisiin esimerkiksi sähköjohtoja, kaukolämpö- ja kaasuputkia. Lisäksi hyväksyttäviä kustannuksia olisivat välittömästi investointiin liittyvien maa-alueiden tai niiden käyttöoikeuden hankinnasta aiheutuvat kustannukset siltä osin kuin ne eivät ylitä kymmentä prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista sekä raivaus- ja maanrakennustöistä aiheutuvat kustannukset. Myös valmistelu- ja suunnittelukustannukset siltä osin kuin ne eivät ylitä 20:tä prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttäviä kustannuksia olisivat myös investoinnin kohteena olleen omaisuuden käyttöönotosta ja käyttöönoton edellyttämästä käyttökannan koulutuksesta aiheutuvat kustannukset sekä investoinnin seurannasta aiheutuvat kustannukset enintään vuoden ajalta investoinnin kohteena olleen omaisuuden käyttöönotosta, jos se on perusteltua hankkeeseen liittyvien erityispiirteiden vuoksi tai muusta erityisestä syystä.

Pykälän 2 momentin nojalla energiainfrastruktuurihankkeen hyväksyttäviä kustannuksia eivät olisi tuen saajan maksamat palkat, yleiskustannukset, edustusmenot, korot ja muut rahoituskustannukset, valtion maksuperustelakiin (150/1992) perustuvat maksut, kustannusvaraukset, tuen saajan matkakustannukset eivätkä tuen saajan maksamat arvonlisäverot, vaikka ne liittyisivät välillisesti tai välittömästi 1 momentissa tarkoitettuihin hyväksyttäviin kustannuksiin. Arvonlisävero voitaisiin hyväksyä tietyin edellytyksin kustannuksiksi. Momentissa säädetyn poikkeuksen mukaan kustannukset voitaisiin kuitenkin hyväksyä arvonlisäveroineen, jos rahoituksen saaja ei ole arvonlisäverovelvollinen. Lisäksi kustannukset voitaisiin hyväksyä arvonlisäveroineen myös, jos ne liittyvät arvonlisäverottoon toimintaan ja maksettava arvonlisävero jää tuen saajan lopulliseksi kustannukseksi.

Pykälän 3 momentin mukaan jos energiainfrastruktuurihanke rahoitettaisiin leasingilla, osamaksulla tai vastaavalla tavalla, menoina voitaisiin hyväksyä enintään hankinnan ostohintaa vastaavat kustannukset, mutta ei hallinto-, rahoitus-, vakuutus-, korjaus-, huolto- tai muita vastaavia kustannuksia. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin vastaavalla tavalla kuin energiainvestointihankkeiden kohdalla tuen saajaan etuyhteydessä olevalta taholta tehtyjen hankintojen kustannusten hyväksyttävyydestä.

13 §. Tukipäätöksen muuttaminen

Pykälässä säädettäisiin tukipäätöksen muuttamisesta. Pykälän mukaan tuen myöntäjä voisi tuen saajan hakemuksesta erityisestä syystä muuttaa tukipäätöksessä määriteltyä tuen käyttötarkoitusta tai ehtoja. Tukipäätöstä ei ole mahdollista muuttaa kuin edellä mainittujen kohtien osalta.

14 §. Hakemus tuen maksatusta varten.

Pykälän 1 momentin mukaan tuki maksettaisiin hakemuksesta (maksatushakemus) jälkikäteen hankkeen edistymisen ja toteutuneiden, maksettujen kustannusten perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maksatuksen mahdollisesta jakaantumisesta eriin ja maksatushakemukseen sisällytettävistä tiedoista ja selvityksistä. Hankkeeseen myönnettyä tukea olisi mahdollista hakea maksuun yhdessä tai useammassa erässä. Tuen saajan tulisi jokaisen maksatushakemuksen yhteydessä esittää lausunto hankkeen edistymisestä sekä luotettava selvitys hankkeen toteutuneista ja maksetuista kustannuksista. Ensimmäisen erän maksatushakemuksen yhteydessä tai haettaessa tuki maksuun yhdessä erässä tulisi esittää selvitys hankkeen kokonaisrahoituksesta.

Hakemus viimeisen maksuerän maksamiseksi ja sen liitteenä lopputilitys tulisi toimittaa tuen myöntäjälle neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hanke tukipäätöksen mukaisesti olisi saatettu päätökseen. Viimeisen erän maksatushakemuksessa tulisi antaa kustannus selvitys koko hankkeen toteutuneista kustannuksista. Tuen myöntäjä voisi erityisestä syystä tuen saajan ennen määräajan päättymistä toimittamasta hakemuksesta myöntää jatkoaikaa viimeisen erän maksatushakemuksen toimittamista varten.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilintarkastajan raportista viimeisen erän maksatushakemuksen yhteydessä. Momentissa säädettäisiin myös tilintarkastajasta tilanteissa, jossa tuen saaja on kunta, kuntayhtymä tai seurakunta. Lisäksi säädettäisiin yksinkertaistetusta menettelystä, jota olisi mahdollista soveltaa hankkeisiin, joissa ostolaskujen määrä on enintään viisi.

15 §. Tuen maksaminen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hankkeeseen myönnetyn tuen ensimmäisen maksatuserän maksamisesta. Ensimmäinen maksuerä olisi mahdollista maksaa, kun tuen saaja on tehnyt sitovan päälaitetilauksen ja aloittanut rakentamisen sekä kustannuksista vähintään 20 prosenttia on maksettu. Tuen saajalle olisi siten harkintavaltaa sen suhteen, miten myönnetty tuki jaetaan erillisiin maksatuseriin.

Pykälän 2 momentin mukaan investointihankkeeseen myönnetyn tuen viimeinen maksuerä voitaisiin maksaa, kun hanke olisi valmistunut, tuen kohteena oleva omaisuus olisi vakuutettu vahingon varalta sekä viimeisen erän maksatushakemus ja lopputilitys olisi hyväksytty. Viimeisen maksuerän tulisi aina olla vähintään 20 prosenttia myönnetystä tuesta, eikä tähän liittyisi harkintaa. Tuen viimeistä maksuerää koskevassa päätöksessä vahvistettaisiin tuen lopullinen määrä. Jos toteutuneet hyväksyttävät kustannukset jäisivät alle tukipäätöksessä mainitun määrän, lopullisen tuen suuruus olisi tukiprocentin mukainen osuus toteutuneista hyväksyttävistä kustannuksista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin EU:n valtiontukisääntelyyn liittyvästä maksatuksen keskeyttämisvelvoitteesta. Komissio edellyttää, että jäsenvaltion viranomaiset sitoutuvat lykkäämään valtiontuen maksamista kaikille sellaisille yrityksille, jotka ovat saaneet aikaisemmin komission päätöksellä yhteismarkkinoille soveltumattomaksi määriteltyä sääntöjenvastaisista tukea, kunnes kyseinen yritys on maksanut takaisin koko sääntöjenvastaisen tuen sekä siitä perittävän koron. Kyseessä on niin sanottu Deggendorf-ehto, jota on selostettu kohdassa 4.2 komission tiedonannossa ”Sääntöjen vastaisen

ja yhteismarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperintää edellyttävien komission päätösten tehokas täytäntöönpano jäsenvaltioissa” (2007/C272/05). Eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä säädetään kansallisesta menettelystä Suomessa, kun komissio tekee päätöksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuen maksamisen keskeyttämisestä tai takaisinperimisestä. Komission päätös on pantava Suomessa viipymättä täytäntöön takaisinperinnästä vastuussa olevan viranomaisen päätöksellä.

16 §. Omaisuuden käyttö- ja luovutusrajoitus.

Pykälän 1 momentin mukaan tuen kohteena ollutta omaisuutta tulisi käyttää tukipäätöksessä määrättyyn tarkoitukseen viiden vuoden ajan tukipäätöksessä määrätystä ajankohdasta eikä omaisuutta saisi mainittuna aikana luovuttaa toiselle taikka siirtää toisen omistukseen tai hallintaan. Omistusoikeus olisi kuitenkin mahdollista siirtää määräaikaisesti rahoitusyhtiölle tai sitä vastaavalle, jos omaisuuden käyttö- ja hallintaoikeus säilyvät tuen saajalla. Käyttö- ja hallintaoikeus riittäisivät varmistamaan, että tuen kohde on tuen tavoitteiden kannalta tarkoitettussa käytössä ja tuen myöntäjä voi tätä luotettavasti valvoa.

Pykälän 2 momentin mukaan tuen myöntäjä voisi erityisestä syystä tuen saajan hakemuksesta myöntää poikkeuksen 1 momentissa säädetyistä käyttö- ja luovutusrajoituksista. Asiaa harkittaisiin tapauskohtaisesti. Tuen myöntäjän tulisi pystyä arvioimaan hakemuksen perusteella siirron saajan tukikelpoisuus ja että tällä olisi riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset jatkaa tuetun kohteen toimintaa tukipäätöksen mukaisesti. Tuen saajan on ilmoitettava tuen myöntäjälle käyttö- tai luovutusrajoituksen noudattamiseen vaikuttavasta olosuhteen muutoksesta 17 §:n 3 momentin mukaisesti. Tuen myöntäjällä tulee siten olla aina tiedossa taho, jonka hallinnassa ja/tai omistuksessa tuen kohteena ollut omaisuus on.

17 §. Tuen saajan selvitys- ja ilmoitusvelvollisuus.

Pykälän 1 momentin mukaan tuen saajan olisi viimeistään 30 kesäkuuta 2026 toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle ilmoitus hankkeen valmistumisesta. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitsisi toimittaa, jos tuen saaja on toimittanut 14 §:n 2 momentissa tarkoitetun hakemuksen viimeisen maksuerän maksamiseksi ennen edellä mainittua päivämäärää. Työ- ja elinkeinoministeriö ohjeistaa tuen saajia kyseisen ilmoituksen sisällöstä.

Pykälän 2 momentin mukaan tuen saajan olisi toimitettava kahden vuoden kuluessa viimeisen tukierän maksamisesta tuen myöntäjälle selvitys hankkeen energiataloudellisista vaikutuksista, kasvihuonekaasupäästövaikutuksista ja muista merkityksellisistä ympäristövaikutuksista sekä työllisyysvaikutuksista ja muista vaikutuksista.

Pykälän 3 momentin mukaan tuen saajan olisi ilmoitettava tuen myöntäjälle käyttö- tai luovutusrajoituksen noudattamiseen tai omaisuuden käyttöön tukipäätöksessä määrättyyn tarkoitukseen vaikuttavasta olosuhteiden muutoksesta välittömästi tapahtuman jälkeen, kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluttua. Tuen myöntäjä voisi erityisestä syystä tuen saajan hakemuksesta päättää antaa ennakkotiedon siitä, edellyttääkö olosuhteiden muutos valtionavustuslaissa mainittuihin toimenpiteisiin ryhtymistä ja onko mahdollista myöntää poikkeus 16 §:n 2 momentin nojalla. Ennakkotietoa koskevassa hakemuksessa tulisi esittää asian arvioimiseksi ja ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Tuen saaja voisi hakea ennakkotietoa aikaisintaan kolme kuukautta ennen kuin olosuhteiden muutos olisi tarkoitus toteuttaa.

18 §. Tuen saajan kirjanpitovelvollisuus.

Pykälän mukaan tuen saajan tulisi pitää hankkeesta projektikirjanpitoa osana tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoa erillisellä kustannuspaikalla tai tilillä taikka muulla tavalla siten, että tuen käytön valvonta on vaikeudetta mahdollista.

19 §. Voimaantulo.

Asetus tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022. Asetus olisi voimassa vuoden 2026 loppuun. Tukea voitaisiin hakea, kun asetus on tullut voimaan.

Asetuksen voimaan tullessa voimassa olevan energiatukiasetuksen mukaiseen tukiohjelmaan tehty samaa hanketta koskeva tukihakemus ei olisi este tuen hakemiselle.

5. Esityksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Asetuksen mukaisella tukiohjelmalla toimeenpantaisiin Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaa EU:n tukivälineen rahoituksen hyödyntämiseksi. Tuella edistettäisiin elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisten hankkeiden käynnistymistä ja toteuttamista. Asetusehdotuksella arvioidaan olevan myönteinen vaikutus työllisyyteen, talouden uudistumiseen ja kasvuun. Lisäksi tuen arvioidaan vaikuttavan myönteisesti uuden energiateknologian kaupallistamiseen.

RRF-tuen taloudelliset vaikutukset tuen saajille syntyisivät investoinneille maksettavasta tuesta. Tuki maksettaisiin jälkikäteen hankkeen edistymisen ja toteutuneiden, maksettujen kustannusten perusteella. Maksettava tuki kattaisi vain osan investointikustannuksista.

Ympäristövaikutukset

Esitys edistäisi Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpanoa, sen sisältäminen tavoitteiden toteutumista ja siten myös kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä. Tukea saavat hankkeet edistävät uusiutuvan energian käyttöönottoa ja sähkö-, lämmitys- ja kaasuinfrastruktuuria sekä teollisuuden vety-, sähköistämisen- ja muita vähähiilistämishankkeita. Valmistuessaan hankkeet vähentävät Suomen vuotuisia kasvihuonekaasupäästöjä.

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Asetuksella on organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia. Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman valvonta- ja hallintojärjestelmien toimeenpanosta aiheutuu lisääntyvää työtä erityisesti työ- ja elinkeinoministeriössä ja valtionvarainministeriössä. Uuden tukiohjelman myötä työ- ja elinkeinoministeriön tehtävien määrä lisääntyy. Työ- ja elinkeinoministeriölle tehtävät lisääntyvät erityisesti tukiohjelman valmisteluun ja hakemusten käsittelyyn liittyvien tehtävien osalta. Työ- ja elinkeinoministeriön resurssitarve on tukiohjelman toimeenpanon ja hakemuskäsittelyn ajaksi vuosien 2021- 2026 välillä 2 henkilötyövuotta vuosittain. Tukiohjelmaan hakeutuvien hankkeiden arvioidaan olevan pääosin suuria, minkä vuoksi hakemuskäsittely tulisi keskittymään työ- ja elinkeinoministeriölle. Rahoituskeskuksen tehtäväalue laajenee jonkin verran, mutta tällä ei arvioida olevan vaikutusta resurssitarpeeseen, vaan tukiohjelma voidaan toteuttaa nykyisillä järjestelmillä ja resursseilla.

6. Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä.

[Asetusehdotus ja siihen liittyvä muistio ovat olleet lausunnolla 24.9.–20.10.2021 verkkopalvelussa www.lausuntopalvelu.fi. Lausunto pyydettiin xx. Lausuntoja saatiin xx. Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot ovat tutustuttavissa lausuntopalvelu.fi –sivustolla.]

7. Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022.